

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3459/2020. (XII. 14.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.831/2018/17. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.I.21.831/2018/17. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az alkotmányjogi panasz eljárás alapügye az indítványozó által a testvérel szemben egy lakóingatlan kiürítése iránt indított pere. Az indítványozó panaszában az ebben a perben a Kúria által számára kedvezőtlen tartalmú ítéletét támadja.
- [4] 2.2. Az előzmények szerint az indítványozó és az indítványozó testvére szülei az indítványozónak adták el lakóingatlanukat holtig tartó haszonélvezetük fenntartásával. Az adásvételi szerződés megkötésével egyidőben a szülők az indítványozóval aláírtak egy „kötelezvény” elnevezésű egyoldalú jognyilatkozatot, amely szerint az indítványozó arra vállalt kötelezettséget, hogy egyrészt, amíg az ingatlan birtokában van, addig testvére részére a felmerülő költségek arányos vállalása mellett az ingatlanban lakhatást biztosít, másrészt egy esetleges jövőbeni értékesítés esetén az ingatlan mindenkor forgalmi értékének 50%-a megfizetésével „kártalanítja” testvérét. A kötelezvény azt is tartalmazta, hogy a szülők haláláig az indítványozó nem él tulajdonosi jogaival. A szülők halála után az indítványozó testvére tovább lakott az ingatlanban, miközben jelentős mértékű közüzemi tartozást halmozott fel, részben édesapjuk ápolása során.
- [5] Ebből kifolyólag a testvérek között vita alakult ki. Az indítványozó korlátozta testvére áramfogyasztását, lekapcsolta a fűtést, ezek miatt a felek között birtokvédelmi eljárásokra is sor került, végül megindította a jelen panasz eljárás alapügyét képező lakóingatlan kiürítési pert. Tekintettel arra, hogy az indítványozó testvére a szülők és az indítványozó közötti adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt pert indított, a bíróság ennek jogerős befejezéséig a kiürítési pert felfüggesztette, majd az indítványozó testvérenek a szerződés érvénytelensége megállapítására irányuló keresetének jogerős elutasítása után került sor a kiürítési per folytatására.
- [6] 2.3. Az indítványozó keresetét a Ptk. 5:9. § (1) bekezdése szerinti jogalap nélküli birtoklás tilalmára alapította. Indokai körében előadta, hogy az általa a kötelezvényben vállaltak szerint biztosította testvére részére a lakhatást, aki azonban annak költségeit az indítványozó felszólításai ellenére sem viselte. Így az indítványozó – a kötelezvényben vállaltak feltételei nem teljesülése okán – a továbbiakban nem köteles testvére számára a lakhatás biztosítására, a szívességi lakáshasználatot megszüntette; testvére köteles a lakás elhagyására.
- [7] Az indítványozó testvére ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy az adásvételi szerződés 3.8. pontja értelmében, valamint a kötelezvény szerint a lakás használatára jogosult, továbbá megilleti őt a lakás árának 50%-a.
- [8] Az első fokon eljáró Budai Központi Kerületi Bíróság az indítványozó keresetének helyt adott és ítéletével kötelezte az indítványozó testvérét arra, hogy az ingatlant ingóságaival együtt 15 napon belül hagyja el, és bocsássa

a lakást az indítványozó birtokába. A bíróság azt vizsgálta, hogy az indítványozó testvére rendelkezik-e jogcímmel az ingatlan birtoklására. A Ptk. 5:9. § (1) bekezdésére, valamint az adásvételi szerződés és a kötelezvény tartalmára figyelemmel rámutatott, hogy az indítványozó testvérét tulajdonjog nem illeti, önmagában a birtoklás ténye sem jogosítja fel a lakáshasználatra. Haszonélvezeti joga sincs, tehát sem a törvény erejénél fogva, sem szerződés alapján nem lakhat az ingatlanban, arra jogcíme nincs. A kötelezvény vonatkozásában kiemelte, hogy az nem a peres felek között került megkötésre, az az indítványozó egyoldalú akaratnyilatkozata, amely olyan, a szüleiknek tett ígéret („nem végrendelet, nem hagyomány, nem is meghagyás”), ami jogilag nem kikényszeríthető, az indítványozóra erkölcsi kötelezettséget ró. A bíróság szerint az indítványozó testvére a költségviselésnek nem tett eleget, így az indítványozó „az ígéret alól mentesül”. A szívességi lakáshasználat bármikor megszüntethető, és azzal, hogy az indítványozó ezt megtette, testvérenek semmilyen jogcíme nincs az ingatlan használatára.

- [9] 2.4. Az ítélettel szemben az indítványozó testvére terjesztett elő fellebbezést, kérve az ítélet megváltoztatását, az indítványozó keresetének elutasítását és költségekben marasztalását. Arra hivatkozott, hogy a kötelezvény az adásvételi szerződés része és az ingatlan értékesítéséből befolyt összeg 50%-át számára legkésőbb a szülők halálát követően az indítványozónak meg kellett volna fizetnie. Állítása szerint a kötelezvény az indítványozó „tartozáselismerését rögzíti”, valamint azt, hogy amíg a vételár felét nem kapja meg, az ingatlanban lakhat, mert ezen jogát az adásvételi szerződés is rögzíti. Fellebbezése jogalapjának a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 233. § (1) bekezdése rendelkezéseit jelölte meg, és a harmadik személy részére teljesítendő szolgáltatásra kötött szerződés alapján követelte lakáshasználati joga biztosítását. A régi Ptk. 165. § (1) bekezdésére hivatkozva vitatta az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy ő az ingatlant jogalap nélkül birtokolta és az indítványozó számára csupán szívességi lakáshasználatot biztosított. A régi Ptk. 198. § (1) bekezdése, valamint 199. §-a alapján állította, hogy az indítványozónak szerződéses kötelezettsége keletkezett a szolgáltatás teljesítésére. A Ptk.-nak a jognyilatkozat fogalmára vonatkozó 6:4. § (1) bekezdése, a jognyilatkozat értelmezésére vonatkozó 6:8. § (1) bekezdése, valamint a tartozás-elismerésre vonatkozó 6:26. §-a alapján vitatta az elsőfokú bíróság azon jogértelmezését, hogy a kötelezvény csupán egy „ígéret”, amelynek tartalma nem kikényszeríthető ki. Értelmezése szerint a kötelezvény tartozáselismerésnek minősül. Állította, hogy az indítványozó egyoldalú jognyilatkozata kötelelemkeletkeztető tény. Állította, hogy közüzemi tartozásait már nagyrészt rendezte.
- [10] Az indítványozó fellebbezési ellenkérelmében a fellebbezés elutasítását annak elkésztettsége miatt kérte, mert testvére indokait felhívás ellenére csak késedelmesen terjesztette elő, és késedelmét nem mentette ki. Érdemben ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Alaptalannak tartotta testvére jogértelmezését, miszerint a kötelezvény halasztott fizetési tartozás elismerést tartalmaz, és határidő nélküli használati jogot kötne ki számára. A szívességi lakáshasználatot azért mondta fel, mert testvére annak feltételeit nem teljesítette.
- [11] 2.5. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és jogi okfejtésével maradéktalanul egyetértett, így az elsőfokú ítéletet (57.Pf.631.518/2018/7. számú ítéletével) helybenhagyta, az indítványozó testvérét a perköltség megfizetésére kötelezte.
- [12] A másodfokú bíróság rámutatott arra, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 235. § (1) bekezdésére figyelemmel az olyan új, fellebbezésben tett tényelőadások, amelyeket az alperes az elsőfokú eljárásban nem adott elő, a fellebbezési eljárásban már nem vehetők figyelembe. Megállapította továbbá azt, hogy a Budai Központi Kerületi Bíróság 10.P.I.23.135/2016./21. számú jogerős ítéletével az indítványozó testvérenek már elbírált igényei – az adásvételi szerződés érvénytelensége, a néhai szülők elbirtoklása, 30 millió forint megfizetése iránti igények – ismételt vizsgálatát az ítélet anyagi jogereje kizárja.
- [13] A másodfokú bíróság a fellebbezésben foglaltakra tekintettel kiemelte, hogy a kötelezvény jogértelmezésére a régi Ptk. rendelkezései az irányadóak. A szerződés 3. és 8. pontjaiból egyértelműen megállapítható, hogy azok az ügyletkötés időpontjában fennállt helyzetet rögzítik, és azt kívánták fenntartani is, függetlenül a tulajdonos változástól.
- [14] A másodfokú bíróság tényszerűen állapította meg, hogy időközben a peres felek mindegyike elköltözött az ingatlanból, „így ez a szerződéses rendelkezés nem szolgálhatott alapul” az indítványozó testvérenek az ingatlan használatára.

- [15] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság értelmezésével is, hogy a kötelezvény teljesítése bírói úton nem kikényszeríthető, az indítványozó részéről a néhai szülőkkel szembeni „erkölcsi természetű vállalást” jelent. Az indítványozóra testvérel szemben nem ró kötelezettséget, a szívességi lakáshasználat megvonása folytán igényelheti az ingatlan kiürítését és testvére általi birtokba adását.
- [16] 2.6. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó testvére élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatását, az indítványozó keresetének elutasítását, másodlagosan az eljáró bíróságok valamelyikének új eljárásra és új határozat hozatalára kötelezését kérte. Hivatkozása szerint a jogerős ítélet a régi Pp. 221. § (1) bekezdésébe, a 164. § (1) bekezdésébe, valamint a régi Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdésébe és az 5. § (1)–(2) bekezdésébe, továbbá a 233. § (1) bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő. A felülvizsgálati kérelemben megismételt jogi érvelése szerint téves a jogerős ítélet azon megállapítása, hogy ő jogcím nélküli birtokos az ingatlanban, valamint hogy az indítványozó szívességi használatot engedélyezett a számára. Használati jogát értelmezése szerint a régi Ptk. 165. § (1)–(2) bekezdései alapján biztosították számára a szülők, ami alapján a régi Ptk. 198. § (1) bekezdése és a 199. §-a alapján az indítványozónak szerződéses kötelezettsége keletkezett. Vitatta az eljáró bíróságok jogértelmezését, miszerint a kötelezvény csak a szülők irányába tett, erkölcsi alapon számon kérhető „ígéret”. Álláspontja szerint az adásvételi szerződés és a kötelezvény együttes értelmezése vezet el a felek szerződési akaratának megismeréséhez, miszerint a szülők arra tekintettel kötötték az indítványozóval a szerződést, hogy az ő lakhatását az ingatlanban határidő nélkül lehetővé tegyék.
- [17] Az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.
- [18] 2.7. A Kúria az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletében a Fővárosi Törvényszék (57.Pf.631.518/2018/7. számú) jogerős ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, az indítványozó keresetét elutasította.
- [19] A kúriai ítélet indokolásának kiindulópontja, hogy az adásvételi szerződést és a kötelezvény elnevezésű nyilatkozat tartalmát együttesen szükséges értelmezni. A régi Ptk. 200. § (1) bekezdése szerint a szerződés tartalmát a felek szabadon állapítják meg. A Kúria ítéletében rámutatott, hogy a szülők és az indítványozó között létrejött adásvételi szerződés 3. pontja rögzíti, hogy az ingatlanban a szülők és családjuk életvitelszerűen laknak és „kikötik az eladók, hogy családjukkal együtt a jövőben is ott lakhassanak”.
- [20] A régi Ptk. 233. § (1) bekezdése szerint, ha a felek harmadik személy részére teljesítendő szolgáltatásra kötöttek szerződést, e harmadik személy akkor válik közvetlenül jogosulttá, ha a felek ezt kifejezetten kikötötték. A Kúria ítélete szerint az adásvételi szerződést a szülők ahhoz a feltételhez kötötték, hogy az ott megnevezett családtagjaik, köztük az indítványozó testvére, az ingatlanban lakhat a jövőben is, erre vonatkozóan a szerződés kifejezett rendelkezést tartalmaz. A szülők ezáltal írásban használati jogot kötöttek ki, amely az indítványozó testvére számára jogot keletkeztetett az ingatlan birtoklására, használatára. Ugyanakkor a szerződő felek nem a régi Ptk. 165. § (1)–(2) bekezdéseiben szabályozott dologi jogi hatályú használati jogot alapítottak; a jog ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésére nem is került sor, hiszen a szerződés nem tartalmazott erre vonatkozó rendelkezést. Mindez azonban nem zárja ki, hogy az indítványozó testvére kötelmi jogi alapon jogosultságot szerzett a lakás használatára. Az adásvételi szerződés 8. pontja szerint az indítványozó az adásvételi szerződés aláírásával tudomásul vette, hogy az ingatlanban a szerződés aláírásakor a szülők és családjuk lakott és a szerződő felek hozzájárulnak ahhoz, hogy a jövőben is életvitelszerűen ott lakjanak.
- [21] Ezt a hozzájárulást erősíti a kötelezvény elnevezésű nyilatkozat is. A két dokumentum együttes értelmezéséből az a következtetés vonható le, hogy a szülők arra tekintettel kötötték a szerződést, hogy az indítványozó, testvére lakhatását az ingatlanban a jövőben – határidő nélkül – lehetővé tegye. A perbeli atipikus használati kötelezvényre, mint atipikus szerződésre a tartalmilag leginkább hasonló, a régi Ptk.-ban nevesített szerződés, a bérlet szabályai alkalmazandók. A régi Ptk. 441. §-a a határozatlan időre szóló bérleti szerződések esetére tartalmazza a bérbeadó rendes felmondási jogát. Ezzel szemben a határozott időre szóló bérleti szerződés a határozott idő bekövetkezésével szűnik meg. A kúriai ítélet szerint a fentiek okán ebben az esetben a határozott idejű szerződésre a bérbeadót felmondási jog nem illeti meg. A régi Ptk. 199. § szerint az egyoldalú nyilatkozatokra – ha a törvény kivételt nem tesz – a szerződésre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni. Ebből következően az indítványozó nyilatkozata alapján reá háruló kötelezettség alól mentesülhet, ha a jognyilatkozata megtámadásának feltételei fennállnak. Megtámadási okra az indítványozó jelen esetben nem hivatkozott. A Kúria végkövetkeztetése szerint „az első- és másodfokú bíróság megalapozatlanul foglalt állást az ügyben

ügy, hogy a kötelezvény elnevezésű egyoldalú jognyilatkozat jogilag nem kényszeríthető ki, csupán erkölcsi természetű vállalást jelent” az indítványozó részéről. „Ezzel szemben az egyoldalú nyilatkozata alapján jogsultság keletkezik a szolgáltatás követelésére”, az indítványozót kötelezettség terheli a szolgáltatás teljesítésére, testvére lakhatásának biztosítására. Az indítványozó testvére tehát „érvényes jogcímmel rendelkezik az ingatlan birtoklására és használatára”, nem az indítványozó szívességi engedélyén alapul lakáshasználata, ami bármikor felmondható lenne. Ezzel szemben a lakáshasználatának a fentiek szerinti kikötött időtartamára tekintettel az adott esetben rendes felmondásnak nincs helye, az indítványozónak az ingatlan kiürítése iránti keresete nem vezethet eredményre.

- [22] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, V. cikke, XIII. cikk (1) és (2) bekezdései, XV. cikk (1) és (2) bekezdései, XXII. cikk (1) bekezdései, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmére hivatkozott.
- [23] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmeit abban látta, hogy a Kúria befogadta testvére indítványát annak ellenére, hogy szerinte az abban leírtak nem képezték a peres eljárás részét, mivel azt egyrészt elkészttség okán, másrészt mert új tényállást tartalmazott, a bíróság nem vehette volna figyelembe. Az új tényállítás a panasz szerint az volt, hogy testvére felülvizsgálati indítványában az adásvételi szerződés szövegét megváltoztatva fogalmazott úgy, hogy a szerződő felek a további lakhatáshoz „hozzájárulnak”.
- [24] Az indítványozó sérelmezte azt, hogy erre nem volt lehetősége érdemben reagálni, azt pontosítani, illetve cáfolni.
- [25] Másrésztől az indítványozó panaszát maga is úgy értékelte, hogy az a Kúriai ítélet tartalmi kritikáját fogalmazta meg. Így vitatta a kúriai ítélet jogértelmezését, következtetését és logikáját, különösen a Kúria által a bérleti szerződés analógiájára kifejtetteket. Állítása szerint a szerződés nem határozott idejű, hanem határozatlan idejű volt és ő azt bármikor, indokolás nélkül felmondhatta. Értelmezése szerint a Kúria nem élt azzal a lehetőséggel, hogy az elsőfokú bíróságot érdemi vizsgálat lefolytatása végett új eljárásra kötelezze, amelynek során az indítványozó reagálhatott volna a „Kúria által felvetett tényállításokra”. Sérelmezte azt, hogy mivel a Kúria a felülvizsgálati eljárásban „egy teljesen új értelmezést, tényállást állapított meg”, nem volt lehetősége azzal kapcsolatosan nyilatkozattételre, és ezzel megvonta tőle fellebbezési jogát.
- [26] 3.2. Az indítványozó állította továbbá, hogy kereseti kérelme kimerítetlen maradt, mert a bíróságok nem vizsgálták azon érvét, hogy az ingatlan kiürítését azért kérte, mert testvére nem teljesítette a kötelezvényben le(elő)írtakat, és ezáltal az ő tulajdonosi jogait súlyosan korlátozta, az ingatlanban kárt okozott. A bírósághoz fordulás joga kapcsán hivatkozott a 3124/2015. (VII. 9.) AB határozat indokolásának [35] bekezdésében, a 36/2014. (XII.18.) AB határozatban és az 59/1993. (XI. 29.) AB határozatban foglaltakra, miszerint „a bírósághoz fordulás joga nemcsak a beadványok előterjesztésének jogára szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek”. Hivatkozott arra, hogy a megelőző perben állításai „bizonyítást nyertek”. Sérelmezte ennek kapcsán, hogy a Kúria ítélete nem tartalmaz semmilyen hivatkozást arra vonatkozóan, hogy a kereseti kérelmében megjelölt jogsértések alapján felmondott lakáshasználat hogyan befolyásolja testvére lakhatási jogát, mert egyedül abban foglalt állást, hogy a lakáshasználat nem szívességen alapult és rendes felmondással ő nem élhet.
- [27] Indítványkiegészítésében hivatkozott a 24/2018. (XII. 28.) AB határozat indokolásának [22] bekezdésére, miszerint „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből, és különösen a bírósághoz fordulás jogából mint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványából ugyanakkor az következik, hogy a Kúria felülvizsgálati ítélete tartalmának alaptörvényi korlátja, hogy amennyiben a Kúria a felülvizsgálati kérelem keretei között a jogerős ítéletet megváltoztatja és a felperes kereseti kérelmét elutasítja, ez a döntés nem eredményezheti azt még látszólagos keresethalmazat esetén sem, hogy az eshetőleges kereseti kérelmek valamely elemét egyetlen bírói fórum sem vizsgálja meg érdemben.”
- [28] 3.3. Az indítványozó vitatta továbbá a Kúria azon jogértelmezését, miszerint a kötelezvény elnevezésű egyoldalú jognyilatkozat tartalmát a bérlet jogintézményének analógiájára kell értelmezni. Az indítványozó szerint, ha analógia segítségével értelmezzük a kötelezvény elnevezésű jognyilatkozatát, akkor arra a régi Ptk. 443. § (1) bekezdése vonatkozik. A Kúria által hivatkozott 441. § értelmezése alapján ő jogszerűen élhetett a rendkívüli felmondással.

- [29] 3.4. Az indítványozó sérülni vélte a fegyverek egyenlőségének (és a bíróság függetlenségének és pártatlanságának) biztosítását is, mert állítása szerint a fenti „egyoldalú” analógia alkalmazása és az ő bizonyítási indítványának figyelmen kívül hagyása sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [30] 3.5. Az indítványozó állította, hogy a Kúria azzal, hogy ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, a kiürítésre irányuló keresetét elutasította, döntést hozott arról, hogy az alperesnek haláláig nem kell kiköltöznie az ingatlanból, ezzel megsértette az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jogát. Ezzel kapcsolatosan ismételtén sérelmezte, hogy a Kúria nem vette figyelembe az ő bizonyítási indítványát, és nem rendelkezett „a tulajdonosi jogsérelmek ellentételezéséről”. Panasza szerint a Kúriának „mérlegelnie kellett volna, hogy a perben két alapvető alkotmányossági jog ütközik, a tulajdonhoz és a lakhatáshoz fűződő jogok”.
- [31] Ezzel összefüggésben az indítványozó felhívta az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés rendelkezését. Állította, hogy „a tulajdonjog-elvonás csak megfelelő ellenértékkel, azaz megfelelő értékgarancia mellett” történhet, azonban a Kúria döntése nem adott értékgaranciát számára. Ezáltal sérülni látta továbbá az Alaptörvény V. cikke szerinti tulajdon ellen intézett vagy azt közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához való jogát. Minthogy állítása szerint a Kúria kizárólag az alperesi érdekeket vizsgálta, sérült az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésében biztosított joga is, a törvény előtti egyenlőség és a diszkrimináció tilalma.
- [32] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [33] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Ennek a feltételnek az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatos hivatkozás tekintetében nem tesz eleget. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslati jog sérelmét az indítványozó a Kúria indítványozótól eltérő jogértelmezésével és nyilatkozattételi lehetőségeivel kapcsolatos kifogásaival összefüggésben állította. Érvelésében nem fejtette ki, hogy ezen állított sérelmei mennyiben hozhatók összefüggésbe a jogorvoslathoz való joggal. Ezért megfelelő indokolás hiányában ez az indítványi elem nem felel meg a határozott kérelem követelményének.
- [34] 4.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében az indítványozó csak Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére történő hivatkozással nyújthat be alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó által felhívott Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése nem Alaptörvényben biztosított jog. Itt jegyzi meg az Alkotmánybíróság, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése kapcsán felhívott tulajdonhoz való jog és a lakhatáshoz való jog versengése a jelen ügy kapcsán nem értelmezhető. Az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdése, mellyel kapcsolatban az indítványozó a tulajdonjoggal versengő lakhatási jogra hivatkozott, államcél fogalmaz meg, nem Alaptörvényben biztosított jogot, így abból a lakhatáshoz való jog – melyet a jogi szabályozás az Alaptörvény alatti szinten biztosít – nem vezethető le.
- [35] 4.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg. Alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg. Ezt követően azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntés alaptörvényességének kételye.
- [36] Az Alkotmánybíróság általánosságban észlelte, hogy az indítványozó panaszában a támadott kúriai ítéletnek elsősorban tartalmi kritikáját fogalmazta meg, vitatva annak jogértelmezését és következtetését. Az egyes alapjogi hivatkozásokat illetően az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.

- [37] 4.4. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog alkotmányjogi értelemben vett sérelmét egy polgári jogi jogvita mikénti elbírálása általában nem veti fel. Az indítványozónak a jelen ügyben ezzel kapcsolatosan kifejtett érvelése sem hozható összefüggésbe az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal.
- [38] Az indítványozó által felhívott Alaptörvény V. cikke szerinti tulajdon elleni jogtalan támadás elhárítása a bírói ítéletekkel pedig már fogalmilag sem hozható összefüggésbe.
- [39] Az indítványozó által sérelmezett bírói jogértelmezés az ezzel kapcsolatosan általa sérülni vélt Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése rendelkezéseivel alkotmányjogi értelemben ugyancsak nem hozható összefüggésbe. Önmagában az, hogy a bíróság melyik fél álláspontját teszi ítéletében magáévá, nem vetheti fel a diszkrimináció tilalmának sérelmét.
- [40] 5. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét többek mellett azért is állította, mert bizonyítási indítványa figyelmen kívül hagyása révén kereseti kérelme kimerítetlen maradt. Panaszában azonban nem jelölte meg felülvizsgálati ellenkérelme bizonyítási indítványát, amelyre a kúriai ítélet nem reagált volna. Mind az első-, mind a másodfokú döntés értékelte az indítványozó azon érvét, hogy a lakás kiürítését testvére rezsi költséghátralékának felhalmozása miatt kérte. Önmagában az, hogy a kúriai döntés nem ezt az érvet tekintette ügydöntőnek, még nem eredményezhette a kereseti kérelem kimerítetlenségét. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozónak volt lehetősége a felülvizsgálati kérelemben foglaltakra a felülvizsgálati ellenkérelmében reagálni, attól nem volt elzárva.
- [41] 5.1. Az Alkotmánybíróság rámutat a tisztességes bírósági eljáráshoz és indokolt bírói döntéshez való jog töretlen gyakorlatára, miszerint „a *fair trial* olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [29]]. Az indokolt bírói döntéshez való jog az eljárás tisztességességének alkotmányos követelményrendszerén [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] belül azonosított részjogosítvány. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is megerősíti azt a gyakorlatát, hogy „[a]z alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. [...] Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. [...] [A]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]]
- [42] A bíróságok az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó valamennyi észrevételét kellő alapossággal megvizsgálták, és ennek értékeléséről határozatukban számot adtak.
- [43] 5.2. Az indítványozó az említett alaptörvényi rendelkezés sérelmét összességében abban látta, hogy a számára kedvezőtlen bírósági döntés az alkalmazandó jogszabályokat az indítványozó felfogásától eltérően értelmezte és alkalmazta. Ez legfeljebb törvényességi szakkérdés, amely alkotmányossági aggályokat nem vethet fel, és amelynek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.
- [44] A felmerülő jogkérdésnek az indítványozó felfogásától eltérő bírói megítéléssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat töretlen gyakorlatára, miszerint „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján

a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4] [...]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} „Sem a jogállamiság elvont elve, [...] sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}

[45] A fentiekből következően a bírói döntések alaptörvényességének kételye az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásban sem merült fel.

[46] 5.3. A támadott döntés mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezheték érdemi vizsgálat tárgyát.

[47] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, – mivel részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjában, illetve 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjában, részben pedig a 29. §-ában írott feltételeknek nem felel meg –, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. december 1.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/631/2020.

